

De melkproductie in Nederland zal na 2015 stapje voor stapje toenemen. Daarvoor is meer voer nodig van goede kwaliteit. Het wordt een uitdaging om meer gras van eigen land te halen. In samenwerking met Innoseeds belicht Veeteelt in een serie de mogelijkheden om dit te realiseren.

Deel 1: **Farmwalk in het vroege voorjaar**

Deel 2: **Rassenlijst als richtsnoer**

Deel 3: **Verbetering in verteerbaarheid**

Deel 4: **Doelgericht doorzaaien**

Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek geeft onafhankelijke informatie over rassen

Rassenlijst als richtsnoer

‘Doe maar een BG3...’ Sjoerd Roelofs van DLV Adviesgroep vermoedt dat veel veehouders de keuze voor een graszaadmengsel bij herinzaai met woorden van deze strekking neerleggen bij hun loonwerker. ‘Jammer’, vindt hij. ‘Er zijn zo veel mogelijkheden om een passend grasmengsel te selecteren. Wie daar geen gebruik van maakt, laat kansen liggen.’

De adviseur constateert dat de rassenlijst aanzienlijke verschillen tussen rassen laat zien. ‘Veehouders kunnen op basis van hun wensen de nadruk leggen op de hoogste drogestofopbrengst, maar bijvoorbeeld ook op standvastigheid of kroonroestresistentie.’

Het maken van een keuze voor een mengsel begint volgens Roelofs met kijken naar het perceel en nadenken over het toekomstige gebruik. ‘Ga je een perceel alleen maaien of ook beweiden? Wil je ook klaver inzaaien? Hoe is het gesteld met de bodemkwaliteit en de ontwatering? Het zijn allemaal vragen die eerst gesteld moeten worden voordat de keuze voor een mengsel gemaakt kan worden’, aldus Roelofs. ‘De verschillende graszaadfirma’s brengen een scala aan mengsels op de markt. Aan de hand van de rassenlijst kan worden bepaald welke mogelijkheden de rassen in de mengsels daadwerkelijk hebben.’

Rassenlijst onafhankelijk

Onafhankelijk onderzoek naar de kwaliteit van verschillende grasrassen wordt in Nederland uitgevoerd door Livestock Research, onderdeel van Wageningen UR, in opdracht van de kwekers die zijn verenigd in de brancheorganisatie Plantum. Het zijn ook de kwekers die gezamenlijk bepalen hoe het onderzoek moet worden uitgevoerd, welke kenmerken worden meegenomen en op welke manier de officiële aanbevelende rassenlijst wordt opgesteld. ‘Om een positie op de rassenlijst te veroveren, moet een nieuw ras sowieso drie jaar zijn onderzocht en beter presteren dan het gemiddelde van de rassen die al

De aanbevelende rassenlijst biedt objectieve cijfers over de potentie van grasrassen. De verschillen zijn aanzienlijk. Aandacht besteden aan rassen- en mengselkeuze is de moeite waard, maar is voor veel veehouders nog geen algemene praktijk.

op de lijst staan’, legt Jan Rinze van der Schoot uit. Hij is binnen Wageningen UR Livestock Research verantwoordelijk voor de uitvoering van het rassenonderzoek en het aanleveren van de cijfers op basis waarvan de rassenlijst wordt samengesteld. ‘Voor sommige kenmerken geldt een minimumeis’, legt de onderzoeker uit. ‘Zo moeten rassen voor het kenmerk standvastigheid minstens een 7,8 (diploïde rassen) of een 7,3 (tetraploïde rassen) scoren om op de lijst te komen en geldt voor wintervastheid een ondergrens van 6,5.’

De volgorde van rassen op de lijst wordt bepaald aan de hand van een soort totaalindex, een formule waarbinnen de verschillende kenmerken worden gewogen en bij elkaar worden opgeteld. Dit cijfer wordt echter niet gepubliceerd. Door de opname van nieuwe betere rassen en de afvoer van oudere slechtere rassen gaat het niveau op de rassenlijst voortdurend omhoog.

Engels raaigras is in Nederland veruit de belangrijkste grassoort. Het is ook de enige soort waarvoor nog uitgebreid rassenonderzoek wordt uitgevoerd. Op bescheiden schaal wordt gekeken naar timothee, maar voor alle andere soorten is bij de kwekers te weinig animo om het cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek (CGO) in de benen te houden. De kwekers zelf beproeven wel nieuwe rassen, maar de onafhankelijke rassenlijsten zijn voor veel soorten verouderd.

De rassenlijst voor Engels raaigras is opgesplitst in middenvroeg en laat doorschietende rassen. ‘Rassen waarvan de gemiddelde doorschietdatum 3 juni of later is, vallen in de late groep. Ze zijn gemiddeld

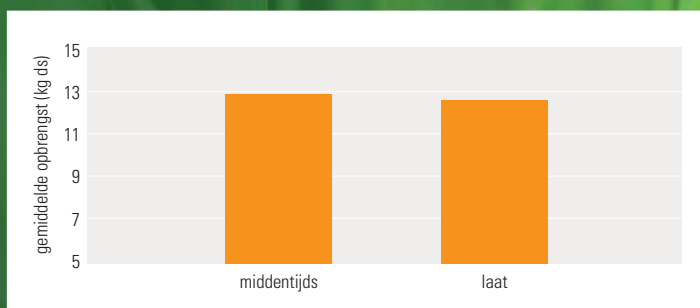
iets minder productief, maar omdat ze minder snel aren vormen, komt het maaimoment in de eerste twee snedes wat minder precies’, legt Van der Schoot uit. Overigens bevatten de meeste mengsels die worden aangeboden, rassen uit beide groepen om de voordelen van beide typen te benutten. De onderzoeker wijst erop dat de cijfers op de rassenlijst alleen binnen de groepen vergelijkbaar zijn. Zo staat 100 voor totale drogestofopbrengst voor de middentijdse rassen gelijk aan 12,9 ton per hectare, terwijl de late rassen gemiddeld 12,6 ton realiseren. In figuur 1 is dit weergegeven.

Echt praktijkonderzoek

Binnen de groepen wordt onderscheid gemaakt tussen diploïde en tetraploïde rassen. Diploïde rassen zijn gemiddeld wat standvastiger dan tetraploïde rassen, maar door veredeling wordt het verschil steeds kleiner. Tetraploïde rassen zijn vaak minder gevoelig voor kroonroest. De gemiddeld gerealiseerde opbrengsten in de proeven zijn hoog omdat proefvelden altijd midden in een perceel liggen en daardoor geen verliezen hebben door bijvoorbeeld schaduw of kopakkers. Van der Schoot wijst er echter met nadruk op dat het CGO-onderzoek echt praktijkonderzoek is. ‘Alle proeven liggen bij veehouders op verschillende grondsoorten verspreid over Nederland, midden in een gewoon maairoeven als beweidingsproeven en de veehouder bepaalt de bemesting en het maai- en inschaarmoment. Zo krijgen we een goed beeld van hoe de verschillende rassen in de praktijk daadwerkelijk presteren.’ |

THIEU PUSTJENS
HOOFD GRASSENVEREDELING NEDERLAND

Figuur 1 – Gemiddelde drogestofopbrengst (= 100 op de rassenlijst) voor middentijds en laat doorschietende rassen Engels raaigras

Profiteren van kweekwerk

‘Dankzij een groot internationaal netwerk beschikt Innoseeds over een enorme pool van genen voor de ontwikkeling van nieuwe rassen Engels raaigras. Op ons kweekbedrijf in Moerstraten, West-Brabant, zaaien we jaarlijks meer dan 1500 nieuwe kruisingen uit. We beproeven al onze rassen intensief onder extreme omstandigheden. Wintervastheid testen we bijvoorbeeld op proefvelden in de Duitse Eifel, de Belgische Ardennen en Polen, waar we elk jaar verzekerd zijn van strenge vorst. En kroonroest kunnen we heel goed onderzoeken op ons proefbedrijf in Frankrijk.’

‘Uiteindelijk blijft er op jaarbasis niet meer dan een tiental beloftevolle rassen over die we aanmelden voor het officiële cultuur- en gebruikswaarde onderzoek CGO. Als er daarvan drie of vier daadwerkelijk de aanbevelende rassenlijst halen, zijn we tevreden. Rassen ontwikkelen is een zaak van lange adem. Tussen het maken van de eerste kruising en het op de markt brengen van een ras zit zo’n vijftien jaar. We moeten als kwekers dus ver vooruitkijken.’

‘Drogestofopbrengst blijft in de veredeling een heel belangrijk kenmerk. We besteden er veel aandacht aan bij de ontwikkeling van nieuwe rassen Engels raaigras, maar we richten ons ook op andere soorten zoals Italiaans en gekruist raaigras en kruisingen op basis van rietzwenk (festuloliums). Deze festuloliums zijn op maaiperce len geweldig productief. Nieuwe rassen worden al sinds jaar en dag streng geselecteerd op standvastigheid, wintervastheid en ziekteresistentie. Een ras kan nog zo goed zijn, als het niet hoog genoeg scoort op bijvoorbeeld wintervastheid of gevoelig blijkt voor kroonroest, gaan we er beslist niet mee verder.’

‘Veehouders profiteren volop van ons kweekwerk. De vooruitgang voor drogestofopbrengst bedraagt naar schatting bijvoorbeeld zo’n half procent per jaar en onze middentijds doorschietende tetraploïde Engels raaigrasrassen Diwan en Besser zijn de opbrengsttoppers op de rassenlijst. Bij de diploïde rassen zijn Massimo en Humbi echte toppers.’